

Vår ref.: Vår dato:
MS 04.02.2020
Deres ref.: Deres dato:
03.12.2020

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo
postmottak@nfd.dep.no

Uttalelse til NOU 2019:21 - Framtidens fiskerikontroll

Vi viser til høringen av NOU 2019:21 om Framtidens fiskerikontroll som er en grundig gjennomgang av dagens kontrollregime og de utfordringene som fiskerinæringen står ovenfor. Rapporten beskriver utfordringer og svakheter i dagens regime og foreslår kortsiktige og langsiktige tiltak og organisatoriske grep. Vi har ikke kunne kommentere alle forslagene, men har valgt å kommentere noen av de mest sentrale temaene. Uttalelsene våre representerer våre foreløpige synspunkt, men vi forutsetter at aktuelle tiltak vil bli grundigere utredet og sendt på høring før de eventuelt iverksettes.

Utvalgets beskrivelse av utfordringsbildet

Norges kystfiskarlag støtter i stor grad det utfordringsbildet som tegnes, om manglende verifiserbare data, lite avskrekkende reaksjoner ved beviste lovbrudd, og at det går for lang tid fra lovbrudd til anmeldelse og reaksjoner. Situasjonsbeskrivelsen om mange enheter og overlappende ansvarsforhold i kontrollvirksomheten oppfatter vi også som riktig.

Etter vår oppfatning er det et særlig behov for verifiserbare data når det gjelder leddet fra og med kjøp og salg på landsiden og veien videre ut til marked. Dette tydeliggjøres av det enorme gapet som er avdekket mellom fisk som årlig registreres på fiskemottakene og eksporttallene, og som i 2019 var på hele 174 000 tonn eller en verdi på 2,7 milliarder.

Utvalgets forslag til tiltak - automatiserte dokumentasjonssystem

Kystfiskarlaget støtter i utgangspunkt ideen om automatiserte telle- og veiesystem hvor data automatisk legges inn i registre. Det er imidlertid et omfattende system som skisseres, og som vil kreve omlegging og investering i alle ledd. Vi er opptatt av at framtidige system for ressurskontroll ikke må gjøres mer omfattende og kostbart enn nødvendig, og mener man bør prioritere et utvalg av tiltak. Næringen må ikke pålegges urimelige merkostnader, og tiltakene må også stå i forhold til og tilpasses de mindre fartøygruppen og mottaksanleggenes drift.

Vi mener framtidig kvoteavregning bør gjøres ved landing, hvor det allerede er behov for utstyr for veiing, og at det i første rekke bør innføre automatiske veiesystem på landsiden. Foreløpig er vi derfor imot kvoteavregning på havet. Vi anser det ikke hensiktsmessig med veiesystem om bord på mindre fartøy som leverer fersk fisk. Videre mener vi at veie- og dokumentasjonssystemene på landsiden må forvaltes av en objektiv part, altså av offentlig myndighet.

Vi tror automatiske dokumentasjonssystem vil reduseres muligheten for beviste eller ubeviste menneskelige feil, samt gjøre kontrollarbeidet betydelig lettere. Samtidig vil terskelen for bevist juks bli høyere.

En omlegging til automatiske dokumentasjonssystem vil ta tid, i tillegg vil man heller ikke kunne eliminere alle muligheter for juks eller ubeviste feil. I overskuelig framtid mener derfor at det også må satses betydelig ressurser på fysisk tilstedeværelse og kontroll.

Selv om bare et fåtall av landingene kan kontrolleres, vil myndighetenes tilstedeværelse og mulighetene for at det vil kunne være kontroll ha preventiv virkning.

I tillegg mener vi at en form for revisjonsordning på bedriftenes kjøp og salg av fisk kan være hensiktsmessig, slik kan det kontrolleres at ulovlig fanget/ uregistrert fisk ikke tas inn i verdikjeden.

Sporbarhet

Kystfiskerlaget støtter at det bør innføres krav om sporbarhet og at det etableres ett samarbeid mellom næringen og myndighetene om dette.

Bedre dokumentasjon og åpenhet om høstingsaktivitet og ressursuttak

Vi stiller oss generelt bak prinsippet om åpenhet rund høstingsaktivitet og ressursuttak, og samfunnets rett til innsyn i utnyttelsen av fellesskapsressursene. Når det gjelder spørsmålet om pris bør være fullt ut offentlig informasjon må dette ses i sammenheng med hva som er hensikten med å offentliggjøre priser. Dette er ikke så godt redegjort for i utredningen. Om hensikten er å gi mulighet til å kontrollere at det ikke foregår prissamarbeid eller unormale priser som kan indikere juks, kan det være tilstrekkelig at informasjonen er tilgjengelig for myndighetene. Mer åpenhet rundt pris vil imidlertid også kunne være positivt for å sikre like konkurranseforhold.

Norges Kystfiskerlag støtter et krav om AIS/posisjonsrapportering på alle fartøy som leverer fisk. Fangstrapperreportering på mindre fartøy er krevende, og vi støtter ikke et generelt krav om fangstrapperreportering for fartøy under 13 meter.

Når det gjelder behov for sikker identifisering av den som leverer fisk, kan en form for ID kort, fingeravtrykk eller ansiktsgjenkjenning være alternativer til annen elektronisk signering.

Kvoteregning på torsk under vinterfisket

Når det gjelder kvoteregning bør det velges en felles løsning.

Kystfiskerlaget anerkjenner mindretallets argumentasjon for kvoteregning i rund vekt med bakgrunn i at kvotene også settes i rund vekt. Kvoteregning i sløyd vekt og en fast kvotefaktor på 1,5 har imidlertid blitt innarbeidet, og er i henhold med overenskommelse med Russland. Selv om vekten på torsken gjennom året varierer vil årsgjennomsnittet være nær denne kvotefaktoren. Også med kvoteregning i rund vekt vil det være slik at faktoren endrer seg gjennom året og at det premieres å fiske på f.eks mager og utgytt fisk fremfor en holden fisk. Kvoteregning i rund vekt vil også kunne gjøre det vanskeligere å kontrollere varelager av ferdigproduserte produkter. Med bakgrunn i dette, og de innspill vi har fått fra våre medlemmer støtter vi flertallets forslag om at kvoteregning bør foregå i sløyd vekt.

Organisering og finansiering av ressurskontrollen

Kystfiskarlaget støtter at dagens organisering av fiskerikontroll er uoversiktlig og har mange aktører. Med bakgrunn i dette og at vi mener at kontroll i hovedsak bør være offentlige myndigheters ansvar, kan det være fornuftig å utrede en modell der ressurskontroll på landsiden i større grad samles hos fiskeridirektoratet, og at salgslagene mer rendyrkes som oppgjørs- og markedsentraler.

Vi har imidlertid fått flere innspill om at salgslagenes kontrollvirksomhet fungerer godt, og flere er redd for at man fjerner det som faktisk fungerer. Dersom mer kontrollansvar flyttes over til Fiskeridirektoratet må det være en absolutt forutsetning at fiskeridirektoratets kontrollfunksjon profesjonaliseres og gis betydelig høyere prioritering og ressurstildeling.

Med bakgrunn i at kontroll et offentlig ansvar mener vi at finansiering av ressurskontrollen i finansieres over statsbudsjettet.

Dagens ordning med at kontroll finansieres via inndratte midler i salgslagene betyr at disponible ressurser til kontroll avhenger av at det blir jukset. Det mener vi er uheldig. Med bakgrunn i at vi mener kontroll er et offentlig ansvar støtter vi ikke forslaget om en egen kontrollavgift.

Reaksjoner på lovbrudd

Kystfiskarlaget støtter at det utredes å øke strafferammene og å gi fiskeriforvaltningen utvidede reaksjonshjemler. Dette forutsetter at rettsikkerheten til den enkelte ivaretas og at fiskeridirektoratets kompetanse styrkes. Det bør også vurderes å etablere en uavhengig klageenhet eller myndighet slik utvalget er inne på.

Vi støtter også at et prikkbelastningssystem vurderes nærmere. Vi tror det vil kunne virke skjerpene, men likevel gi rom for at det kan gjøres menneskelige feil.

Videre er det et viktig grep at politiet gis økte ressurser og kompetanse slik som foreslås i kapittel 20.

Med vennlig hilsen
NORGES KYSTFISKARLAG

Arne Pedersen
Styreleder

Maylinn Stomperud
Fung.daglig leder

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten underskrift